

Budapesti Levéltári Mozaikok

2025/9. szám

DOI: [10.56045/BLM.2025.09](https://doi.org/10.56045/BLM.2025.09)

ISSN: 2939-6921

URL: <https://leveltarimozaikok.bparchiv.hu/2025/07/28/leveltari-mozaikok-116/>

PECSŐK LÁSZLÓ

A futballsztár és a titkosügynök *Schlosser Imre anyakönyvhamisítási ügye*

Schlosser Imre alighanem az Aranycsapat előtti generációk legelismertebb magyar labdarúgója volt. Pályafutása végeztével nehéz anyagi körülmények között élt. A VI. kerületi elöljáróságon dolgozott, ahol a feladatai közé tartozott az anyakönyvi kivonatok készítése. 1937-ben egy Braun Béla nevű, zsidó származású ismerőse, a szintén kiváló labdarúgó Braun József bátyja, rávette, hogy adjon el neki egy üres születési anyakönyvi nyomtatványt, amit a saját nevére állított ki, úgy mintha keresztény lenne. Később mások számára is vásárolt Schlossertől lebélyegzett anyakönyvi nyomtatványokat, hasonló célból. 1938 márciusában lebuktak, és közokirathamisítás miatt egy éves börtönbüntetésre ítélték őket. Egyelőre nincs nyoma annak, hogy Schlosser leülte-e az egy évet.

Braun ellenben bevonult a börtönbe, ahonnan azonnal ki is hozták, hogy folytathassa titkosügynöki tevékenységét. Ugyanis Romániában, az elcsatolt területeken kémkedett, illetve magát kettős ügynöknek kiadva tévesztette meg a román szerveket. De 1942-ben újból letartóztatták, hasonló anyakönyvhamisítási ügyben.

Vajon Schlosser és Braun zsidómentők voltak? Vagy a titkosügynöki tevékenységhez volt szükség a hamis anyakönyvi kivonatokra? Esetleg csak egyszerűen az anyagi haszonszerzés motiválta őket? Ezt a kérdést is körbejárom az ügyet kivizsgáló, a szereplőket bemutató tanulmányomban.

Kulcsszavak: *Schlosser Imre, labdarúgás, futball, anyakönyvhamisítás, titkosügynök, zsidómentés, második világháború*

Schlosser Imre, becenevén Slózi, az Aranycsapat előtti korszak valószínűleg legjobb, leg(él)ismertebb magyar labdarúgója volt. Sportpályafutása után, a civil életben nem volt olyan sikeres, mint a pályákon, hivatalnokként nehéz anyagi körülmények között élt. Nem sokkal az úgynevezett első zsidótörvény életbelépése előtt kereste fel egy kém, aki rávette, hogy segítsen neki hamis anyakönyvek kiállításában zsidó származású emberek részére. Zsidómentő volt a korábbi futballsztár, vagy esetleg kémügybe keveredett?

1. kép. 1957. június 23. Magyarország – Bulgária 4:1, világbajnoki selejtező, válogatott labdarúgó-mérkőzés a Népstadionban. A kispadon jobbról a második Schlosser Imre.
([Fortepan / Faragó György, képszám: 261959](#))

A futballsztár

Schlosser Imre 1889. szeptember 11-én született Józsefvárosban, Schlosser János szücs, és Kettner Mária gyermekeként.¹ Az 1907/08-as és az 1916/17-es szezon között, a háború miatt elmaradt bajnokságokat nem számolva, egymás után hétszer volt gólkirály, ami rekordnak számít a magyar első osztályban. 1906/07 és 1921/22 között (szintén háború miatt elmaradt bajnoki szezonok nélkül), két év kivételével mindig az a csapat volt a bajnok, amiben ő játszott.² Ezután rövid szünetet tartott labdarúgó pályafutásban, majd 1926/27-ben ismét visszatért a Ferencvárosba, akikkel újra megnyerte a bajnokságot.³ Azonban ekkor, 38 évesen már az erőnléte sem volt megfelelő, ráadásul Tóth Potya István edző sem volt maradéktalanul elégedett

¹ BFL XV.20.2 A280 42. józsefvárosi római katolikus keresztlési anyakönyvek, 1889. 306/4257

² 1915-ig az FTC, utána az MTK színeiben

³ https://www.magyarfutball.hu/hu/szemelyek/adatlap/891/schlosser_imre

a játékaival, mert úgy vélte, túl sokszor bocsátkozott felesleges cselezésbe.⁴ Ezután levezetesként még egy idényt játszott a Budai 11-ben, majd Pesterzsébeten a 2. osztályban.⁵

A válogatottban Hajós Alfréd szövetségi kapitánynál játszott először, 1906-ban.⁶ Bár a sírján a „75x a hazáért” felirat szerepel, valójában „csak” 68 hivatalos mérkőzésen szerepelt a válogatottban,⁷ de ezzel is rekorder a II. világháború előtt játszott labdarúgók között.⁸ 58 válogatott góljával pedig az örökranglista harmadik helyét foglalja el, csak az Aranycsapat két legendás gólvágója, Puskás Ferenc és Kocsis Sándor előzi meg.⁹ Legjobb teljesítményét címeres mezben az 1911-ben játszott Svájc elleni 9:0-ra megnyert mérkőzésen nyújtotta, amikor hat gólt szerzett. A következő évben Oroszország ellen (12:0) öt gólt lőtt.¹⁰ Pályafutása alatt 417 mérkőzésen összesen 504 gólt szerzett. Ő volt a világban az első játékos, aki elérte az 500 gólos átlomhatárt.¹¹

Csúcskorszakában hatalmas munkabírájáról, ördögi cseleiről és önzetlen passzairól volt híres. De MTK-s csapattársa Schaffer Alfréd feltűnéséig gólképesség terén sem akadt vetélytársa a magyar mezőnyben. Minden helyzetből, közlőrl és távolról, lábbal és fejvel magabiztosan és többnyire sikerrel vette célba a kaput.¹²

Játékos-pályafutása a legvégét leszámítva az amatőr korszakra esett.¹³ Élete végéig ragaszkodott hozzá, hogy nem a pénz miatt hagyta el a Ferencvárost, és szerződött az MTK-ba, hanem mert megbántották.¹⁴ *„Az azóta eltelt sok esztendő távolságából ma már nyíltan bevallhatnám, ha klubváltásomra az itt elmondottakon kívül egyéb okom is lett volna. Nyugodt lelkiismerettel állíthatom azonban, hogy kizárólag az elmondottak bírtak rá elhatározásomra. Ami pedig az MTK-t illeti, semmiképpen sem érhettem a játékoscsábítás vádjára.”*¹⁵ – írta a történetek után 12 évvel megjelent önéletrajzában. De szó szerint ugyanez

⁴ Rác (szerk). 2020. 104–138. p.

⁵ Schlosser 1957. 78. p.

⁶ Pecsók 2021. 6. p.

⁷ Önéletrajzi könyvében felsorolja melyik 75 mérkőzésen szerepelt a válogatottban, aminek az érdekessége, hogy itt azt írja 1926. november 14-én, a svédek ellen volt 75. alkalommal válogatott, a későbbi felsorolásban azonban szerepel az 1927. április 10-i osztrákok elleni összecsapás is, ami valóban az utolsó válogatott meccse volt. Schlosser 1957. 75–77. p.; A 68 hivatalos válogatott mérkőzését lásd: <https://valogatott.mlsz.hu/ferfi-a-valogatott/jatekos/schlosser-imre/690>;
https://www.magyarfutball.hu/hu/szemelyek/adatlap/891/schlosser_imre/merkozesek

⁸ Schlosser aktív éveit alatt zajlott az I. világháború, ekkor értelem szerűen kevesebb válogatott mérkőzést rendeztek. De ebben az időszakban amúgy is jóval kevesebb nemzetek közötti találkozó volt, mint manapság. A két világháború között Schlosseren kívül csak a 62-szeres válogatott Sárosi György, az 54-szeres válogatott Bíró Sándor és az 51-szeres válogatott Fogl Károly lépett 50-nél több alkalommal pályára a nemzeti csapatban https://www.magyarfutball.hu/hu/magyar_valogatott/szereplesi_toplista

⁹ Puskás Ferenc (Öcsi) 85 válogatott mérkőzésen 84 gólt szerzett, a Schlosserrel azonos, 68 válogatottsággal rendelkező Kocsis Sándor 75-öt <https://magyarvalogatott.hu/jatekosok/valogatottsagi-ranglista>

¹⁰ Antal–Hoffer 1969. 142. p.

¹¹ <https://www.iffhs.com/posts/1019>

¹² Antal–Hoffer 1969. 142. p.

¹³ Az (ál)amatőr korszakról bővebben Szegedi 2003.

¹⁴ Egy válogatott mérkőzésre (feltehetően az 1915.11.07-én, az Üllői úton rendezett magyar–osztrákra) szeretett volna jegyet kérni hivatali főnöke számára, akinek fontos volt a jóindulata, hogy a külföldi mérkőzésekre elengedje szabadságra. De a labdarúgó szövetség egyik funkcionáriusa (aki valószínűleg a Ferencváros hivatalnokja is volt egyben) ezt sértő módon elutasította, ezért távozott az FTC-ből. Ezután nem is az MTK-ba, hanem fővárosi alkalmazottként a BSE-be szeretett volna átigazolni, ám ott nem fogadták a jelentkezését. Végül tulajdonképpen csak véletlenül került épp a korszak sikercsapatához, a Brüll Alfréd mecénás-elnök által finanszírozott MTK-hoz. Schlosser 1957. 56–59. p.; Schlosser 1914-ben került a vízvezetéki igazgatóságtól a tanácsi segédhivatalhoz, feltehetően az itteni főnökének szeretett volna jegyet szerezni. Tíz nappal azután, hogy 1915.12.15-én bejelentette az FTC-től való távozásának szándékát, a fővárosnál is másik részleghez, a XVI. ügyosztályhoz került, tehát új hivatali főnököt is kapott. BFL IV.1420.m Schlosser/Solymosi Imre

¹⁵ Schlosser 1934. 110. p.

szerepel a halála előtt két évvel, 1957-ben megjelent minimálisan átdogozott újabb kiadásban is.¹⁶

Állítása szerint még Fradi játékosként, Londonban a Tottenham heti 3 fontos fizetést ajánlott neki, miközben a legjobb angol játékosok is csak 2 fontot kerestek, de ezt az ajánlatot elutasította.¹⁷ Így hivatalosan 1922-ig a labdarúgással nem keresett pénzt. Édesapja egy 1925-ös interjúban azt mesélte, hogy fia először a IX. kerületi adóhivatalban kapott végrehajtói állást. „Hasznos városi tisztviselőnek bizonyult Imre, de mivel az FTC túsáira nem kapott szabadságot, átment a Vízművekhez, ahol könnyebben tudták nélkülözni a munkáját.”¹⁸ Itt 1909-ben ideiglenes hivatalnok, majd 1912-ben kezelőtiszt lett. Ezzel 1800 koronára nőtt a fizetése.¹⁹ Sőt, mivel ebben az évben feleségül vette Fritz Alajos kapus húgát Elzát,²⁰ negyedévente 900 korona lakáspénzt is kapott.²¹ 1914-ben született Imre,²² 1920-ban Norbert fiuk.²³ Előbbi úszó, utóbbi labdarúgókapus lett, de szerepelt a kosár- és a kézilabda válogatottban is.²⁴

A Vízművek után kezelőtisztként dolgozott az Árvaszéknél, majd a X. kerületi előljáróságban. Kőbányán 1920 végén elkéredzkedett egy külföldi túsára, de az előljáróság vezetője, Szepessy Rezső arról tájékoztatta, hogy ilyen jellegű engedélyt a polgármestertől kell kérnie. Mivel ezt nem tette meg, de mégis elutazott, fegyelmi eljárást indítottak ellene, ami 1922-ig tartott. Az ítélet szerint 2000 koronás büntetést kapott.²⁵ Ekkor már a IX. kerületi előljáróságban dolgozott, ahol 4000 korona volt a fizetése, ami mellé évi 3000 korona lakáspénzt is kapott.²⁶ Ekkorra azonban már felhagyott a labdarúgással, mert edzőként pénzért dolgozhatott, szemben az amatőr státuszú játékosokkal, akik nem kaphattak anyagi juttatást.

Egyszerre tárgyalt az antiszemita Magyar Atlétikai Clubbal (MAC), és a cionista Vívó és Atlétikai Clubbal (VAC), majd előbb aláírt a MAC-hoz, de pár nappal később mégis a többet ígérő VAC trénere lett. A csalódott klub emiatt feljelentette Schlossert, akinek ezért 10 000 korona bánatpénzt kellett fizetnie.²⁷ Mivel azonban a munkahelyén elmulasztotta bejelenteni az edzősködést, mint másodállást, ezért újabb fegyelmi eljárás indult ellene.²⁸ Ez azonban már nem zajlott le, mert 1923-ban felmondott, ugyanis a svéd FC Kamraternához (mai nevén: IFK Norrköping) szerződött edzőnek. Innen a 1924 nyarán a lengyel Wisla Krakówhoz távozott. Ausztriában, Nagy-Britannia után a világon elsőként, 1924-ben vezették be a profizmust, így 1925-ben Bécsbe szerződött, mert ott már játékosként is lehetősége volt pénzt keresni. Itt a labdarúgás mellett civil állást is kapott, a Wiener AC (WAC) klubkávészójának lett

¹⁶ Schlosser 1957. 59. p. Valószínűleg nem ok nélkül merült fel a gyanú nem csak a Ferencváros, de más csapatok vezetőiben is, hogy valamilyen titkos anyagi juttatások állhattak a háttérben. Az elsőosztályú klubok többsége bojkottálta a profi-gyanús ügybe keveredő MTK-t. 1916 végén a Magyar Labdarúgók Szövetsége (MLSZ) professzionizmus vádjával vizsgálatot indított a klub öt játékosa és két vezetője ellen, a vádat azonban később ejtették. Az FTC valószínűleg a Schlosser-ügy hatására lépett a professzionalizálódás útjára, mert látniuk kellett, hogy az ekkor már lényegesen nagyobb játékerőt képviselő MTK-val csak így tudják felvenni a versenyt. Szegedi 2003. 172. p.

¹⁷ Schlosser 1957. 44. p.

¹⁸ *Nemzeti Sport* 1925.11.26. 6. p.

¹⁹ BFL IV.1420.m Schlosser/Solymosi Imre

²⁰ BFL XV.20.1 (XXXIII.1.a) A443 91. I. kerületi házassági anyakönyvek, 1912. 286/887.

²¹ BFL IV.1420.m Schlosser/Solymosi Imre

²² BFL XV.20.1 (XXXIII.1.a) A1600 559. IX. kerületi születési anyakönyvek, 1914. 70/416.

²³ BFL XV.20.1 (XXXIII.1.a) A1578 223. VIII. kerületi születési anyakönyvek, 1920. 1264/7580.

²⁴ Schlosser 1957. 41–42. p.

²⁵ BFL IV.1407.b 7168/1922-I

²⁶ BFL IV.1420.m Schlosser/Solymosi Imre

²⁷ Schlosser 1957. 64–65. p.; Mitrovits 2022. 82. p., *Magyarország* 1922.01.20. 6. p.

²⁸ BFL IV.1407.b 7168/1922-I

az igazgatója.²⁹ Itt már azt hangoztatta, hogy amint Magyarországon bevezetik a profizmust, ő azonnal visszatér.³⁰ Ez 1926-ban meg is történt, az első magyar profi szezonban már ismét a Ferencváros játékosa volt, ahol heti 60 pengő fix fizetést kapott, győztes mérkőzések után további 40, döntetlen után 24 pengő jutalom járt.³¹ Majd egy évet játszott a Budai 11-ben, ahol a maximális profifizetést kapta,³² ami akár 300 pengőt is jelenthetett havonta. Összehasonlításképp: egy budapesti szakmunkás ugyanekkor körülbelül 130 pengőt keresett.³³

Az 1928. június 29-én rendezett búcsúmérkőzése nem azt hozta anyagilag, amit várt. Visszavonulása után az Országos Társadalombiztosító Intézetben (OTI) dolgozott, de olyan kevés volt a fizetése, hogy nem tudott megélni belőle, ezért 1932-ben kilépett. *„Anyagilag egészen kétségbeejtő helyzetbe kerültem. Már ott tartottam, hogy mint egyetlen megoldást — ismét a külföldre távozást választom, amikor váratlan fordulat történt: ismét visszakerültem városi szolgálatba.”*³⁴ Valójában mégsem volt ez olyan váratlan fordulat. Amikor 1923-ban felmondott, hogy külföldre mehessen, nyilatkozatban lemondott a végkielégítésről. 1931-ben azonban, rossz anyagi helyzetére való tekintettel, mégis kérte a végkielégítés utólagos kifizetését, és a 14 év szolgálat alatt befizetett nyugdíjjárulékna a nyugdíjalapba való beszámítását. A polgármesteri hivatal azonban ezt a kérvényt elutasította, a korábbi nyilatkozatra, illetve a nyugdíjszabályrendelet 3.§-ára hivatkozva, ami kimondta, hogy ha az alkalmazott állásáról lemond, sem neki, sem árójának, sem özvegyének nincs joga a járulékra. A fellebbezés elutasítása után a közigazgatási bírósághoz került az ügy, ahol 1933 elején szintén elutasították a kérést.³⁵ Schlosser közben Horthy Miklóshoz fordult, kihallgatást kérve. Sajnos maga a folyamodvány nincs meg, így csak sejthető, hogy a fenti ügyben kérte a kormányzó segítségét. A kabinetiroda a meghallgatást elutasította, de biztosította róla Schlossert, hogy a kérvényét kivizsgálják.³⁶ A Közigazgatási bíróság ítélete alapján elmondható, hogy a megkeresés itt sem járt sikerrel.

Schlosser ezután új útvonalat választott. 1933 májusában Gömbös Gyulának címzett levélben korábbi kezelőtisztai gyakorlatára hivatkozva kérte a miniszterelnököt, hogy támogassa őt egy fővárosi állás megszerzésében.³⁷ Egy hónap múlva jött a „váratlan fordulat”, állást kapott az V. kerületi előljáróságban.³⁸ Szeptemberben munkáltatói engedéllyel kezdett bele az 1934-ben a Fővárosi Irodalmi Vállaltnál megjelent *Schlosser Imre és a magyar futball 35 esztendeje. A 75-szörös magyar válogatott játékos visszaemlékezései* című könyvébe.³⁹ Ugyancsak 1934-ben Budapest Székesfőváros Törvényhatósági Bizottsága korengedményével véglegesítették a kezelőtisztai állásában.⁴⁰

²⁹ Schlosser 1957. 65–68. p.

³⁰ Mitrovits 2022. 96. p.

³¹ FM 2014.203.1 Schlosser Imre szerződése. Önéletrajzában heti 100 pengő fix fizetést ír, minden további járulék nélkül. Schlosser 1934. 149. p.

³² Schlosser 1934. 150. p.

³³ Szegedi 2003. 171. p.

³⁴ Schlosser 1957. 80–81. p.

³⁵ BFL IV.1407.b 7168/1922-I

³⁶ BFL IV.1402.b 896/1932

³⁷ BFL IV.1407.b 7168/1922-I

³⁸ BFL IV.1420.m Schlosser/Solymosi Imre

³⁹ BFL IV.1409.c 15986/1933-I

⁴⁰ BFL IV.1403.a 76. köt. 1934. október 24-iki közgyűlés 111. p. 221. határozat

2. kép. Schlosser Imre: *Schlosser Imre és a magyar futball 35 esztendeje. A 75-szörös játékos visszaemlékezései* című könyvének szórólapja (?), 1933.
(BFL IV.1409.c i.6886/1933)

Sajnos arról nem maradtak fenn források, hogy itt mennyi volt a fizetése, így csak az általa elmondottakra hagyatkozhatunk, miszerint havi 117 pengőt keresett.⁴¹ „Boldogan ültem le újból az íróasztalomhoz. Ez az állás, bár változatlanul igen szerény megélhetést biztosított, a már-már a kétségbeeséshez vezető nélkülözések megszüntetésén kívül azt is jelentette számomra, hogy nem kellett újból búcsút mondanom hazámnak és barátaimnak. (...) ilyen volt a sorsa a múltban annak a labdarúgónak, aki a magyar labdarúgás történetében a legtöbbször öltötte magára a válogatott mezt.” – panaszkolta később.⁴²

Az anyakönyv hamisítás

Schlosser 1935 év végén került át a VI. kerületi elöljáróságra, ahol az anyakönyvi hivatalnál volt beosztva.⁴³ Nevét 1936-ban Solymosira változtatta.⁴⁴ Munkakörébe tartozott az anyakönyvi másodpéldányok vezetése, ezekről másolatok készítése. Kivonatok kiadása,

⁴¹ Az *Est* 1938.03.12. 6. p.; *Friss Újság* 1938.03.12. 4. p.

⁴² Schlosser 1957. 81. p.

⁴³ BFL IV.1420.m Schlosser/Solymosi Imre

⁴⁴ BFL XV.20.2 A280 42. józsefvárosi római katolikus keresztlési anyakönyvek, 1889. 306/4257; BFL XV.20.1 (XXXIII.1.a) A443 91. I. kerületi házassági anyakönyvek 1912. 286/887.

pecsétek használta azonban nem tartozott a hatáskörébe.⁴⁵ 1937 novemberében felkereste a hivatalban egy régi ismerőse, Braun Béla, az ismert labdarúgó Braun József testvére,⁴⁶ aki segített neki a könyve terjesztésében, emiatt 20% jutalékot kapott. Most is ezügyben ment a hivatalba, de ez alkalommal beszélgetés közben megpillantott egy köteg anyakönyvi nyomtatványt az íróasztalon. Megkérte Schlossert, adjon neki egy kitöltetlen űrlapot. Azt mondta, nem követ el vele visszaélést, a saját nevére állítja ki az igazolványt, mert a menyasszonya előtt úgy szeretné feltüntetni magát, mintha nem zsidó, hanem református lenne.⁴⁷ Schlosser eleinte ellenkezett, de mivel rossz anyagi körülmények között élt, így Braun 4 vagy 5 pengővel kicsikarta tőle a pecsét nélküli űrlapot. Később még 4–5 alkalommal visszatért, amikor újabb születési anyakönyvikivonat-űrlapot kért és kapott, esetenként 2–6 pengő ellenében. Ezeket Schlosser már bélyegzővel is ellátta.⁴⁸

1938. február–március táján Braun egy kávézóban ülve, hangosan dicsekedett egy háromtagú társaságának, hogy bármilyen nyomtatványt be tud szerezni az összeköttetései révén. „A VI. kerületben van egy barátom, aki mindent megszerez ... A Schlosser”. A szomszéd asztalnál hallotta ezt valaki, aki rögvest jelentette az elhangzottakat egy rendőr ismerősének. Innentől a detektívek megfigyelték Schlossert.⁴⁹

Március 9-én reggel egy fiatalember kereste fel Schlosser Imrét az irodában, és Braunra hivatkozva kért egy-egy lebélyegzett születési és halotti anyakönyvi kivonatot. Ezekért 2 pengő előleget adott, és még 30 pengőt ígért, amikor ezeket megkapja. Schlosser vallomása szerint el akarta utasítani a kérést, de ekkor kapott egy telefont, hogy Norbert fiát hazaküldték az iskolából, mert nem fizetett tandíjat.⁵⁰ Megbeszélték, hogy 14 órakor találkoznak a Hunyadi téren, itt adja majd át az űrlapokat. El is ment a megbeszélt helyre, de amikor a nyomtatványokat át kívánta adni, a detektívek elfogták, az űrlapokat elkobozták. A táskájában még 16, házkutatás során a lakásán további 9 születési anyakönyvikivonat-űrlapot találtak.⁵¹ A 14 órakor történt letartóztatáskor Braun valószínűleg nem volt ott a Hunyadi téren, őt csak 21 órakor vették őrizetbe a Vág utcában.⁵²

Schlosser a főkapitányság hírhedt 200-as cellájába került, védelmét a labdarúgó válogatottnal pár hónap múlva világbajnoki döntőt játszó Dietz Károly szövetségi kapitánya vállalta el.⁵³ Bár a bírósági tárgyaláson már nem ő volt Schlosser védője, ekkor még így

⁴⁵ BFL VII.1.d B.III.826/1939

⁴⁶ Braun „Csibi” József sokak szerint minden idők legjobb magyar jobbszélsője volt. 1918 és 1926 között 27 válogatott mérkőzésen játszott és 11 gólt szerzett. Tagja volt az 1924. évi olimpiai játékokon szerepelt magyar együttesnek. Az MTK úgynevezett aranycsapatában együtt játszott Schlosser Imrével. Antal–Hoffer 1969. 43. p.

⁴⁷ MNL OL K.612.a Magyar Országos Tudósító (MOT) 193. köt. 237. p. 1938.11.29. 2. törvényszéki kiadás

⁴⁸ BFL VII.1.d B.III.826/1939

⁴⁹ 8 órai újság 1938.03.12. 5. p.

⁵⁰ Norbert a Szent István Felsőkereskedelmi Fiúiskola 4. évfolyamának tanulója volt Darnay 1941. 39.p. Schlosser nagyobbik fia, Imre 1936 óta a Magánalkalmazottak Biztosító Intézeténél dolgozott BFL IV.1409.c 5695/1933

⁵¹ BFL VII.1.d B.III.826/1939

⁵² BFL VII.102.a 1718-1719/1938

⁵³ A korban még más volt a szövetségi kapitány feladata, mint napjainkban. Inkább a klasszikus angol menedzseri feladatokat látta el, keretösszeállítás, kezdőcsapat kijelölése. A játékosok edzése és a taktika kidolgozása egy a kapitány mellett dolgozó edző feladata volt. Ekkor az edzői feladatot éppen Schaffer Alfréd „Spéci” látta el, a korábbi „Fussball König”, aki az MTK-ban Schlosser csapattársa volt, és épp ő taszította le „Slózit” a gólkirályi trónról. Ekkoriban főállásban az MTK profi csapatának, a Hungáriának az edzője volt, akikkel az előző két idényben bajnoki címet szerzett. Dietz több csapatban megfordult, a MAFC-ban pár első osztályú mérkőzésen is pályára lépett, melynek csapatkapitánya, később szakosztályvezetője is volt. A jogi egyetem elvégzése után a rendőrség szolgálatába állt. Az őszirózsás forradalom idején Budapest rendőrfőkapitánya volt, egészen 1919. március 21-ig. Ő tartóztatta le Kun Bélát, ami a Tanácsköztársaság idején, és 1945 után túl jó ajánlólevél volt számára. A Horthy-korszakban azt vették a szemére, hogy ellenállás nélkül adta át a rendőrség vezetését, a nyilasok számára pedig a baloldali Károlyi-éra tisztviselője volt. 1920-ban, 35 évesen megfosztották hivatalától,

nyilatkozott a sajtónak: „Schlosser Imre hetvenhét (sic!) volt válogatott futballista. Egyik legnagyobb értéke a magyar labdarugósportnak. Sok dicsőséget szerzett nekünk. Évek hosszú sora óta nehéz viszonyok között él, ami köztudomású volt. Megvizsgáltam esetét és meg vagyok győződve róla, hogy ebben az ügyben Schlosser csak meggondolatlanságot követett el, de bűncselekményt nem. Mindent megteszek szabadlábra helyezése érdekében.”⁵⁴

Sajtóhírek szerint Schlosser felesége a szerdai letartóztatás utáni szombaton bánatában, szegényében öngyilkossági kísérletet követett el, szerencsére sikertelenül.⁵⁵ A letartóztatás hírére többen ajánlottak fel pénzadományt, és biztattak másokat is a volt labdarúgócsillag megsegítésére.⁵⁶ Schlossert és Braunt március 17-én engedték ki az előzetes letartóztatásból.⁵⁷ A Budapesti Királyi Büntetőtörvényszék B.VIII.3403/1938 számú elsőfokú, és a Magyar Királyi Kúria B.III.2120/1939 számú harmadfokú határozatai a Budapesti Királyi Ítéltábla másodfokú ítélete mellékleteként maradtak fenn.⁵⁸ Ezekből és a Magyar Országos Tudósító mindhárom tárgyalásról írt részletes beszámolójából jól rekonstruálhatók a bíróságokon történtek. Schlosser és Braun mellett harmadrendű vádlottként bekerült Varsányi (Weinstein) Lajos cégvezető is, aki Braun egyik vevője volt. Azzal a céllal vásárolt tőle üres anyakönyvi nyomtatványt, hogy reformátusként tüntesse fel magát. Mindhármukat közokirat-hamítással, az első két vádlottat megvesztegetéssel kiegészítve vádolta meg az ügyészség. Az elsőfokú tárgyalásra 1938. november 29-én került sor a Büntetőtörvényszéken.

A tanúként kihallgatott Horváth Béla főjegyző, Schlosser hivatali főnöke így jellemezte beosztottja anyagi helyzetét: „Én már sok eladósodott embert láttam, de olyant, aki annyira elmerült volna az adósságok fertőjében, mint Schlosser, még nem láttam. Minden elsején a hivatalos helyiségben kínos és zajos jelenetek játszódtak le, a hitelezők állandóan feljöttek pénzüket követelni, úgy, hogy valósággal szégyelltem magamat őhelyette is... Schlosser egyébként a kereskedőktől állandóan hitelbe vásárolt és úgy látszik azt gondolta, hogy az áruk értékét nem kell kiegyenlíteni, hogy neki ingyen adják azt. Elsején azután a hitelezők megint csak megrohanták őt és a szokásos kínos jelenetek állandóan megisméltődtek.”⁵⁹

Schlosser elismerte bűnösségét, de azt állította, a pénzt nem az anyakönyvi nyomtatványokért, hanem a könyve előlegeként kapta Brauntól. Ezt a védekezést a bíróság ellentmondásokra hivatkozva cáfolta és elutasította.⁶⁰

Varsányi elmondása szerint ki kívánt keresztelkedni, magát már korábban reformátusként jelentette be, az 1936 februárban kiállított útlevelelben is így szerepelt. Az egyháznak 5 pengő adót fizetett.⁶¹ Mivel bejelentette a kitérés szándékát, abban a hitben volt, hogy jogosan mondhatta magát református vallásúnak.⁶² A bíróság elutasította Varsányi védekezését, hiszen iskolai végzettségénél és társadalmi állásánál fogva nagyon jól tudta, hogy református vallásúnak csak akkor, és attól az időtől kezdve vallhatja magát, amikor az egyházi

elvették a szolgálati ideje után járó nyugdíját. Ezután kezdett ügyvédként dolgozni. 1935 és 1939 között volt szövetségi kapitány. Az 1938-as világbajnokságon döntőbe jutott a csapattal. 1951-ben családjával együtt kitelepítették. A fővárosba később sem térhetett vissza. Dénes–Szegedi 2018. 377–379. p. Andreides 2013. 125–126. p. A novemberi bírósági tárgyaláson már Forgács Béla volt Schlosser védőügyvédje BFL VII.1.d B.III.826/1939

⁵⁴ *Bácsmegyei Napló* 1938.03.13. 11. p.

⁵⁵ *Reggeli Újság* 1938.03.14. 4. p.; *Napló* 1938.03.15. 10. p.

⁵⁶ *Amerikai Magyar Népszava* 1938.03.29. 2. p.; *Esti Kurír* 1938.03.13. 10. p.

⁵⁷ BFL VII.102.a 1718–1719/1938

⁵⁸ BFL VII.1.d B.III.826/1939

⁵⁹ MNL OL K.612.a MOT 193. köt. 238. p. 1938.11.29. 3. törvényszéki kiadás

⁶⁰ BFL VII.1.d B.III.826/1939, MNL OL K.612.a MOT 193. köt. 237. p. 1938.11.29. 2. törvényszéki kiadás

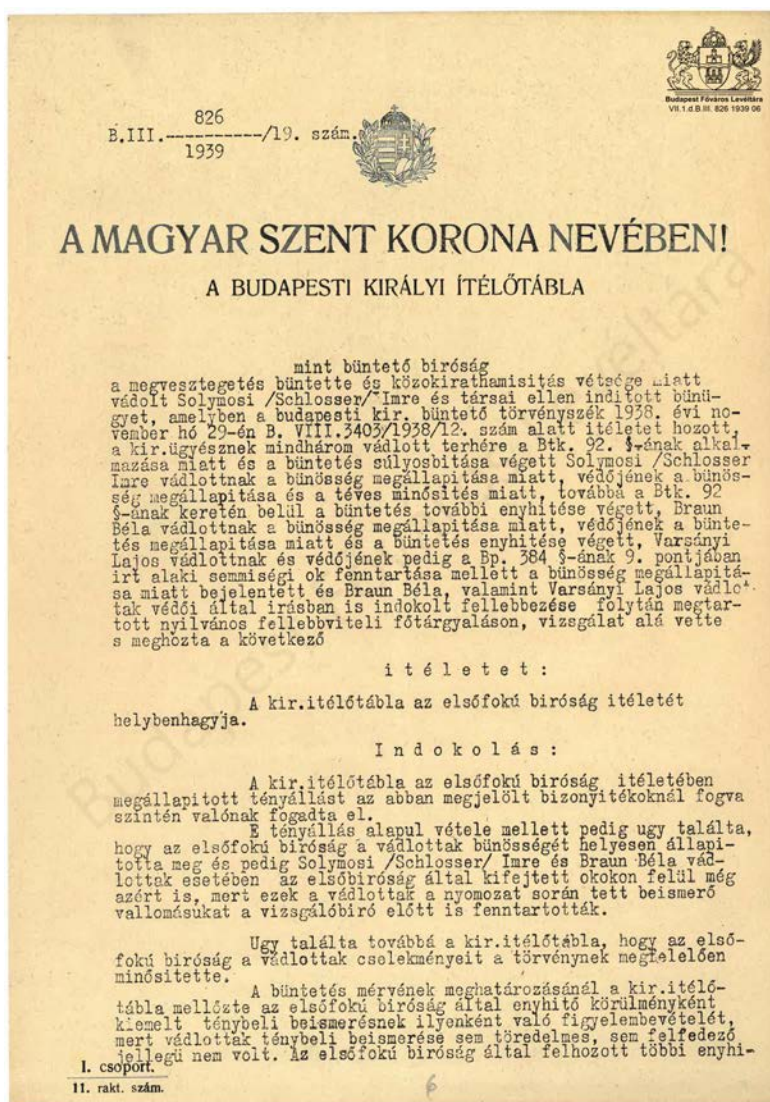
⁶¹ BFL VII.1.d B.III.826/1939; MNL OL K.612.a MOT 193. köt. 238. p. 1938.11.29. 3. törvényszéki kiadás

⁶² MNL OL K.612.a MOT 200. köt. 29. p. 1939.03.02. 29. 3. törvényszéki kiadás

hitelvek és szabályok szerint megkeresztelkedett. Ez pedig saját tényeinek ismerete szerint nem következett be, tehát jóhiszeműsége nem hivatkozhat.⁶³ Braun 20 pengővel tartozott Varsányinak, ezért cserébe ígérte meg, hogy anyakönyvi nyomtatványt szerez a számára. De ki nem állította azt. Az adóság megfizetését azzal húzta-halasztotta, hogy azt mondta neki, az okmányokat már megszerezte, de még nincsenek kiállítva.⁶⁴

A büntetőtörvényszék Braunt felbujtóként, Schlossert pedig tettesként megvesztegetés büntetében, valamint mindhárom vádlottat közokirat-hamisítás vétségében bűnösnek mondta ki. Az első két vádlottat fejenként egy év börtönre, mint főbüntetésre, ezenkívül öt évi hivatalvesztésre és politikai jogainak gyakorlásának ugyanennyi időtartalmú felfüggesztésére, mint mellékbüntetésre ítélte. Varsányi 200 pengő pénzbüntetést kapott.⁶⁵

Mindhárman fellebbeztek, azonban 1939. március 2-án az Ítéletábla másodfokon, december 2-án pedig a Kúria harmadfokon is jóváhagyta az elsőfokú ítéleteket.

3. kép. A Budapesti Királyi Ítéletábla B.III.826/1939 számú másodfokú ítélte (BFL VII.1.d B.III.826/1939)

⁶³ BFL VII.1.d B.III.826/1939

⁶⁴ MNL OL K.612.a MOT 193. köt. 237. p. 1938.11.29. 2. törvényszéki kiadás

⁶⁵ BFL VII.1.d B.III.826/1939

Hogy Schlosser Imre leülte-e az egyéves börtönbüntetését, annak nincs nyoma.⁶⁶ Még a sajtóban sem olvashatunk róla, hogy bevonult-e a börtönbe, vagy ha nem, akkor miért nem. Pedig korábban a letartóztatástól a harmadfokú ítéletig rendszeresen beszámoltak az eseményekről. 1939 végén és 1940-ben is több visszaemlékező cikkben szerepel a neve, de egyikben sem említik, mi történt vele a jelenben. Norbert fia 1940 tűnt fel kapusként, a Képes Sport interjút is készített vele ebből az alkalomból, ahol „Kis Slóziként” írnak róla, de azt itt sem említik, mi történt a közelmúltban az apjával.⁶⁷ Ugyanígy csak az apja nevét említik, de a börtönbüntetést nem azok a cikkek, melyekben az augusztusi BSZKRT-hoz igazolásáról írnak.⁶⁸ A Képes Sport 1940. december 21-i, „Székely fiúk öt boldog napja Pesten” című cikkében pedig ezt írják: „Vacsora után odaülünk a fiúk közé, Schlosser Imre társaságában...”⁶⁹ Ami alapján azt feltételezhetjük, hogy ekkor (már?) szabadlábon volt.

The image shows two pages of a handwritten prison record book (rabtörzskönyv) for Braun Béla. The left page contains personal data and family relations, while the right page contains a detailed criminal history and legal proceedings. The document is dated 1940 and includes various stamps and signatures.

Left Page (Personal Data):

- Törzskönyvi folyószám: 7041.
- Fogyatkozás: Elnyelés
- A fegyenc neve: Braun Béla
- Álneve: a budapesti kir.
- Személy-leírás:
 - Magasság: 170 cm
 - Súly: 60 kg
 - Értelem: erős
 - Homlok: magas
 - Orr: keskeny
 - Száj: keskeny
 - Fül: keskeny
 - Általános: erős
 - Státusz: erős
 - Kéz: erős
 - Labda: erős
- Személyes viszonyai:
 - 4. Szülők: anyja: Gábor, apja: Gábor
 - 5. Utolsó lakóhely és illetőség: anyja: Gábor, apja: Gábor
 - 6. Születés: 1898. május 10.
 - 7. Életrajz: anyja: Gábor, apja: Gábor
 - 8. Nevelés: anyja: Gábor, apja: Gábor
 - 9. Tanulmány: anyja: Gábor, apja: Gábor
 - 10. Hírvallás: anyja: Gábor, apja: Gábor
 - 11. Család állapota (otthon, hajlék, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
 - 12. Bűnös (bűnös, fogvatartott) jogi állapota: anyja: Gábor, apja: Gábor
 - 13. Vagyoni állapota (hitel, vagyon, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
 - 14. Egészségi állapota (gy, kóros, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
- Előélet:
 - 15. Vette-e előbb börtönben tartandó büntetést (bűnös, fogvatartott, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
 - 16. Vette-e előbb börtönben tartandó büntetést (bűnös, fogvatartott, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
 - 17. Vette-e előbb börtönben tartandó büntetést (bűnös, fogvatartott, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
- Mostani büntetése:
 - 18. A mostani büntetést előzőleg szolgáló büntetése: anyja: Gábor, apja: Gábor

Right Page (Criminal History):

- 19. Az előző büntetés a megnevezett bűnös (bűnös, fogvatartott, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
- 20. Megnevezés (bűnös, fogvatartott, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
- 21. A szabadságvesztés végrehajtásának ideje (bűnös, fogvatartott, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
- 22. (bűnös, fogvatartott, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
- 23. A 22-ik pont figyelembe vételével megállapított szabadság ideje: anyja: Gábor, apja: Gábor
- 24. Bűnös (bűnös, fogvatartott, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
- 25. A büntetés végrehajtásának végrehajtásának ideje (bűnös, fogvatartott, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
- 26. Bűnös (bűnös, fogvatartott, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
- 27. A büntetés végrehajtásának végrehajtásának ideje (bűnös, fogvatartott, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
- 28. A büntetés végrehajtásának végrehajtásának ideje (bűnös, fogvatartott, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
- 29. Fogyatkozás (bűnös, fogvatartott, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
- 30. A büntetés végrehajtásának végrehajtásának ideje (bűnös, fogvatartott, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
- 31. A büntetés végrehajtásának végrehajtásának ideje (bűnös, fogvatartott, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
- 32. A büntetés végrehajtásának végrehajtásának ideje (bűnös, fogvatartott, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
- 33. A büntetés végrehajtásának végrehajtásának ideje (bűnös, fogvatartott, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
- 34. A büntetés végrehajtásának végrehajtásának ideje (bűnös, fogvatartott, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor
- 35. Megjegyzés: anyja: Gábor, apja: Gábor
- 36. A büntetés végrehajtásának végrehajtásának ideje (bűnös, fogvatartott, stb.): anyja: Gábor, apja: Gábor

4. kép. Braun Béla rabtörzskönyve a Budapesti Királyi Országos Gyűjtőfogházban 1940. (BFL VII.101.d rab/IV/07041)

Braun Béla azonban 1940. március 30-án biztosan bevonult a Budapesti Királyi Ügyészég börtönébe, ahonnan másnap a Budapesti Királyi Országos Gyűjtőfogházba került.

⁶⁶ A két világháború között hat országos büntetőintézet működött: Budapesten az országos gyűjtőfogház, valamint váci, a soproni, a hartai, a márianosztrai, és a szegedi intézmények. Lőrincz-Nagy 1997. 37. p. A budapesti gyűjtőfogház (BFL VII.101.d 52–58. köt.) és a váci fegyintézet (MNL PML VII.101.b 176–177. köt.) törzskönyveiben Solymosi (Schlosser) nem szerepel, a soproni, hartai és márianosztrai intézetükből pedig nem maradt fenn rabnyilvántartás ebből az időszakból. De kegyelmi kérvényt sem adott be. (MNL OL K.579 761–793. dob.)

⁶⁷ Képes Sport 1940.06.04. 12. p.

⁶⁸ Nemzeti Sport 1940.08.23. 3. p.

⁶⁹ Képes Sport 1940.12.21. 8. p.

Innen április 28-án átszállították Szegedre.⁷⁰ Július 25-én került vissza Budapestre, de csak azért, hogy augusztus 7-én szabadlábra helyezték, és visszamehessen Szegedre, azonban már nem a Csillagbörtönbe, hanem az V. honvéd hadtest kémelhárító osztályára, hogy megkezdje (vagy folytassa) katonai szolgálatait.⁷¹ De miért pont a szegedi kémelhárítóknál szolgált?

A titkosügynök

Braun Béla 1898. május 10-én, délután 8 órakor született Putnokon, Braun Lipót terménykereskedő és Binéth Rozália háztartásbeli gyermekeként.⁷² A rendőrség látókörébe 21 évesen került először, igaz, önhibáján kívül. 1919 novemberében egy gróf Szamuely Tibornak nézte, és értesítette a rendőrséget, akik előállították, majd természetesen megállapították, hogy nem ő Szamuely.⁷³

1933-ban azonban már okirathamisítás miatt állt a bíróság előtt. Az Erőátviteli és Világítási Rt. ügynökeként hamis megrendelő blankettákkal villanykörtéket vételezett, és ezeket a cég nevében, saját zsebre adta el ügyfeleinek. Ezért akkor büntetőtörvényszék három hónap fogházbüntetésre ítélte, de az ítéletábla alaki okok miatt az elsőfokú ítéletet megsemmisítette és a törvényszéket új főtárgyalás megtartására utasította.⁷⁴ A következő évben hitelezési csalás miatt került bíróság elé, de a járásbíróság felmentette.⁷⁵

A vészkorszak idején néhány jogszabály lehetővé tette, hogy a zsidó vallású és származású személyek bizonyos köre, a zsidótörvények, jogszabályi rendelkezések hatálya alól kivonhatók legyenek. Az egyik ilyen csoport volt, aki a visszacsatolt felvidéki, kárpátaljai, erdélyi és délvidéki területeken magyarsághű magatartása miatt szabadságát vagy testi épségét kockáztatta, illetve a magyarság létérdekeiért folytatott küzdelemben súlyos kockázatot vállalva tartósan közreműködött, és ezáltal kimagasló érdemeket szerzett az elszakítás ideje alatt.⁷⁶

Hankiss Ágnes ilyen indokkal benyújtott mentesítési kérelmeket mutat be „Hazájának, Nemzetének hű fiaként” című könyvében.⁷⁷ Ugyancsak ilyen kérelmeket dolgoz fel Kollár János Miklós: „Menekülés, határátlépés” című munkája.⁷⁸ Ezekben szerepel Braun Béla mentesítési kérelme, ebből derül fény arra, miért a kémelhárításnál töltötte katonai szolgálatát. Braun 1944. május 1-én adta be mentesítési kérvényét.⁷⁹ Az indoklásban leírta, hogy 1921-ben a Hajós és Szántó Elektromos Gyár Kolozsvárra küldte, fióközemet létesíteni. Itt ismerkedett meg Marczinkiewicz Artúrral, aki hozzá hasonlóan szintén sportember volt. 1930-ban a román közbiztonsági hatóságok mint megbízhatatlan és erősen magyar érzelmű idegent kiutasították. Marczinkiewiczzel ezután Budapesten is tartotta a kapcsolatot, ő mutatta be vitéz Marossy Dezső

⁷⁰ BFL VII.101.d rab IV.7041

⁷¹ BFL VII.101.d rab IV.7446

⁷² MNL BAZML XXXIII.1.a.183.a 1. köt. putnoki születési anyakönyvek, 1898. 72. fsz.

⁷³ BFL VII.18.d 13-7685/1919

⁷⁴ MNL OL K.612.a MOT 79. köt. 17-18. p. 1933.06.21. 1-2. törvényszéki kiadás

⁷⁵ MNL OL K.612.a MOT 96. köt. 17-18. p. 1934.03.13. 2. törvényszéki kiadás

⁷⁶ Hollósi 2016. 9–10. p. A m. kir. minisztérium 1941. évi 2.220. M. E. számú rendelete mentesítette a sárga csillag viselésétől, és ennek következményei alól azokat, „akik a visszacsatolt keleti és erdélyi országrészekben az elszakítás ideje alatt a magyarság létérdekeiért folytatott küzdelemben súlyos kockázatot vállalva tartósan közreműködtek és ezáltal kimagasló érdemeket szereztek.”

⁷⁷ Hankiss 2016.

⁷⁸ Kollár 2021.

⁷⁹ ÁBTL I.I.I.3.1.6 P-2318 Braun Béla és Binét Miklós

ezredesnek, aki később a szegedi V. honvéd hadtest kémelhárító osztályának lett a vezetője. Braun több megbízást is kapott tőle, és idővel mint az osztály egyik legügyesebb hírszerzőjét, a legkényesebb titkos katonai megbízásokkal is ellátta. 1938 és 1941 között – tehát pont a tárgyalt időszakban – 27 ízben lépte át a határt Barna Béla néven.

Aradon, Temesváron, Marosvásárhelyen és Brassóban többeket beszervezett a titkosszolgálatba. Magát a Weiss Manfréd gyár tisztviselőjének adta ki, és hamis katonai hadianyagrajzokat adott át a román kémelhárító és katonai hadműveleti osztály vezetőjének. Az így megszerzett személyes összeköttetésnek köszönhetően tudta tájékoztatni a magyar katonai hatóságokat a román hadtervekről. A Károly-vonal építéséről, technikai felszereléséről pontos adatokat szolgáltatott be. Az 1940-es román feszültség idején és azt megelőzően is minden román csapatmozgásról tudott és tájékoztatást adott. Észak-Erdély visszacsatolása után, amint a börtönből kiengedték, 1940 augusztusa és októbere között az V. hadtestparancsnokság tagjaként rendkívüli fegyveres gyakorlatot teljesített, az életét is veszélyeztette. Beszámolója szerint Nagyváradra és Kolozsvárra az első tíz ember között vonult be. Tevékenysége 1942-ig eltartott, még jugoszláv területekre is kiterjedt. Erről 1942 novemberében tanúsítványt is kapott, amit a mentesítési kérelemhez csatolt. Erre való tekintettel kérte a mentesítést, mert bár vagyontalan volt, de még a magántisztviselői állását sem tarthatja meg, ha nem kap mentesítést.⁸⁰

Braun korábban, 1942 júniusában József öccse⁸¹ számára is megpróbált mentesítést kérni, de sikertelenül. Arra kérte Gidófalvy Pált, a Magyar Labdarúgó Szövetséget 1939 óta irányító erősen antiszemita hatósági biztost,⁸² állítson ki egy igazolást testvére olimpikon múltjától. Gidófalvy azonban ezt megtagadta, hiába kérte erre Pluhár István rádiós sportriporter is: *„Kérlek Pali, függetlenül attól, hogy mi a felfogásod a zsidókérdésben, ez az igazolás éppen úgy jár Braun Csibinek, mint cselédnek a munkakönyv. Egyébként ezt az igazolást az összes olimpikonok megkapták.”*⁸³ Mivel Gidófalvy nemet mondott a kérésre, Pluhár az Országos Sport Központ előadójaként maga állított ki egy ilyen igazolást, de ez más késő volt.⁸⁴ *„A halálszázad Braun Csibivel, a harminchatszoros magyar válogatottal elindult az ukrainai halálmezőkre, ahonnan nem volt visszatérés.”*⁸⁵ Braunt a hírhedt „nagykátai hóhér” Murai Lipót munkaszázadában hurcolták el az ukrán frontra.⁸⁶ 1943 februárjában halt meg Korotec mellett, Ukrajnában.⁸⁷

Braun Béla kémtevékenysége valószínűleg azért tartott csak 1942-ig, mert ez év július 31-én ismét letartóztatták, a korábbihoz hasonló anyakönyvhamisítási ügyben. Ezúttal Bárd Gyula nyomdásszal próbáltak üres nyomtatványokra anyakönyveket hamisítani Szlovákiából menekült magyar zsidók számára. De a hamisítványokon felcserélték a dátumokat, ezért megsemmisítették őket. Ez volt a szerencsájük, mert bár első fokon a Királyi Törvényszék 2 év

⁸⁰ ÁBTL I.I.I.3.1.6 P-2318 Braun Béla és Binét Miklós

⁸¹ Braun „Csibi” az 1938/39-es bajnoki idényben, Schaffer Alfrédot váltva az MTK profi csapatának, a Hungáriának volt az edzője. Az élesedő politikai helyzet következtében akadt olyan játékos, aki nem akarta tudomásul venni utasításait, mondván, neki zsidó ne parancsolgasson Sebes 1981. 79. p. Ezért egy idény után távozott az MTK-tól, ezután deportálásáig banktisztviselőként dolgozott.

⁸² Gidófalvy Pálról és a népbírsági perről bővebben Sarusi Kiss–Szegedi 2004.

⁸³ Világosság 1945.10.12. 4. p.

⁸⁴ Ezt Braun a mentesítési kérelméhez mellékelte ÁBTL I.I.I.3.1.6 P-2318 Braun Béla és Binét Miklós

⁸⁵ Népsport 1945.09.16. 2. p.

⁸⁶ Murai-Metzl Lipót 1942-ben alezredesi rendfokozatban az 1. bevonulási központ parancsnoka volt Nagykátán és Tápiószőlőn. Ebben a beosztásban a munkaszolgálatosok elpusztítására törekedett: bántalmazta őket, értéktárgyaikat elvette, hozzávetőleg 10–12 tábori és különleges munkásszázadot állított fel belőlük és a keleti frontra küldte őket, ahol nagy többségük elhunyt. <https://jeltelenul.hu/murai-lipot>

⁸⁷ https://hdke.hu/wp-content/uploads/2021/10/Sportolaink_voltak.pdf

6 hónapra ítélte őket, a Királyi Ítéltábla 1943. június 21-én meghozott B.VII.1198/1943 számú másodfokú ítéletével, minthogy a bizonyítékokat megsemmisítették, azok hiányában 8 hónapra csökkentette a fegyházbüntetést. Mivel ekkor emiatt a bűncselekmény miatt már majdnem 11 hónapot ültek előzetesben, Bárdot haza is engedték.⁸⁸ Braunt pedig visszaszállították a Büntetőtörvényszéki Fogházba, hogy leülje a korábbi ítéletből még megmaradt időt.⁸⁹

Zsidómentés, kémügy vagy csak anyagi haszonszerzés?

A fentiek ismeretében felmerülhet a kérdés, hogy mi motiválta Schlossert és Braunt az anyakönyvhamisítási ügyben? Tekinthetjük őket zsidómentőnek? Bár az úgynevezett első zsidótörvény⁹⁰ csak 1938 májusában lépett hatályba, Braun pedig még 1937 novemberében kérte az első üres blankettát Schlossertől, március 9-én pedig már le is tartóztatták őket, nyilvánvaló, hogy már ekkor a közelgő diszkriminatív rendelkezéseket próbálta megkerülni az izraelita személyek számára hamisított anyakönyvekkel.

Azt kizárhatjuk, hogy Braun a menyasszonya megtévesztésére akarta felhasználni az először beszerzett üres anyakönyvi nyomtatványt.⁹¹ Valószínűleg inkább kísérletezésre használta fel, hogy tud-e belőle hamis anyakönyvet készíteni, ezért nem kellett rá a bélyegző. A további példányokat pedig már fel is használta.

Braun számára személyes érintettsége folytán is fontos lehetett annak a lehetősége, hogy zsidónak anyakönyvezett személyek számára keresztényeknek kiállított anyakönyveket hamisíthatnak. Schlossert viszont valószínűleg inkább csak a haszonszerzés motiválta, tekintettel híresen rossz anyagi körülményeire. Hiszen bár a háború után büszke lehetett volna zsidómentő múltjára, de ő nem kérkedett ezzel soha, pedig nem állt távol tőle a dicsekvés. Az 1957-ben kiadott életrajzi könyve, az 1934-es kötet újraserkesztett változata tartalmaz újabb életeseményeket az eredetihez képest, például a 100. magyar–osztrák válogatott mérkőzésről.⁹² De ezt az ügyet egy szóval sem említik benne, pedig jó lehetőség lett volna a zsidómentő szerepében tetszelegni.

Varsányi Lajoson kívül nem tudhatjuk Braun kinek adott még el hamis anyakönyvi kivonatokat. Mivel mindketten zsidó származásúak voltak, valamint Braun 1942-ben is

⁸⁸ BFL VII.5.c 8742/1942

⁸⁹ BFL VII.101.e 4108/1943

⁹⁰ A társadalmi és gazdasági élet egyensúlyának hatályosabb biztosításáról szóló 1938. évi XV. tv. még vallási alapon állt, és 20%-ban maximálta az üzleti és kereskedelmi alkalmazottak, valamint a különböző értelmiségi pályák izraelita vallású tagjainak számát. Darányi Kálmán miniszterelnök az 1938. március 5-én tartott győri beszédben mondta ki, hogy Magyarországon van zsidókérdés, aminek rendezését csakis tervszerűen és törvényes úton tartja lehetségesnek. A törvény tervezetét április 8-án nyújtotta be az Országgyűlés alsóházának, amit már az Imrédy kormány regnálása idején fogadott el parlament mindkét háza, és 1938. május 29-én lépett hatályba.

⁹¹ Braun a mentesítési kérelmében azt írta, hogy még az 1930-as kiutasítása előtt, Erdélyben ismerte meg, és vette feleségül Andorfer Margitot, „aki árja” ÁBTL I.I.3.1.6. P-2318 Braun Béla és Binét Miklós. Ugyanakkor 1942 előtt minden iratban nőtlenként szerepelt, ekkor a törvényszéki ítéletben állt a neve mellett először, hogy nő. BFL VII.5.c 8742/1942. Mivel az 1941. évi XV. törvénycikk a németországihoz hasonló fajvédelmi rendelkezéseket vezetett be, megtiltotta a zsidók és nem zsidók közötti házasságkötést, illetve egymással nemi kapcsolatot sem létesíthettek, tehát ha összeházasodtak, annak még ez előtt kellett történnie. Braun 1944-es mentesítési kérelmébe a házastárs rovatba nem írtak semmit, az 1945-ös népszámlálásnál már különváltként van feltüntetve. BFL IV.1419.n 536.b VII. Wesselényi u. 65. I/14. Sem a házasságnak, sem a válásnak nem sikerült a nyomára bukkanni, de 1956-ban biztosan újránházasodtak BFL XV.20.1 (XXXIII.1.a) A2194 217. VII. kerületi házassági anyakönyvek, 1956. 208/620.

⁹² Schlosser 1934.; Schlosser 1957.

menekült izraeliták megmentésére próbált anyakönyveket hamisítani, feltételezhető, hogy a többi nyomtatványt is hasonló célra használta. De mivel tudjuk, hogy Erdélyben hamis személyazonossággal folytatott kémtevékenységet, és erre másokat is sikerült beszerveznie, azt az eshetőséget sem vethetjük el, hogy ehhez volt szüksége a hamis anyakönyvekre. Bár a mentesítési kérelemben csak az 1938, tehát a letartóztatása utáni titkosszolgálati tevékenységére hivatkozott, az osztály egyik legügyesebb hírszerzőjeként említette magát, tehát valószínűleg már előtte is kaphatott ilyen jellegű megbízatásokat. Esteleg épp a hamis anyakönyvek beszerzésével tudott kitűnni. Azt azonban nehéz elképzelni, hogy a hírszerzés ennél egyszerűbb módon ne tudott volna hamis iratokhoz jutni, ezért talán kizárható, hogy a kémkedéshez lett volna szüksége ezekre a nyomtatványokra.

A hírek szerint Braun nagy haszonnal adta tovább az üres anyakönyvi nyomtatványokat, bár valójában nem tudjuk kinek és mennyiért adta el őket. Az is elképzelhető, hogy csak a haszonszerzés álcájával próbálta leplezni a bíróság előtt a zsidómentő, vagy a titkosügynöki tevékenységét, ezért vallott a beszerzési árhoz képest nagy árrésről.⁹³ Mégsem vethető el annak a lehetősége, hogy Schlosserhez hasonlóan őt is csak az anyagiak motiválták.

Mi lett velük?

Schlosser Imrét a sportpályafutásának köszönhetően, 1955 októberétől — az Országos Testnevelési és Sportbizottság előterjesztése alapján — a Minisztertanács kivételezett nyugellátásba helyezte.⁹⁴ Ugyanekkor, a 100. magyar–osztrák válogatott mérkőzésen ő vezette fel a Népstadionban a két csapatot, és végezte el a kezdőrúgást.⁹⁵ 1957-ben Szűcs László szerkesztésében újra kiadták életrajzi könyvét.⁹⁶ Két év múlva, még nem töltötte be a 70. életévét, amikor a Sportkórházban, szívbetegségben elhunyt.⁹⁷

Braun mentesítési kérelmére a fent ismertetett érdemei ellenére Jaross Andor belügyminiszter a támogatom/nem támogatom rovatba nagy betűkkel azt írta nem.⁹⁸ Ennek ellenére, ahogy Kollár János Miklós rámutat, amikor a neve évekkel később, egy operatív dossziében újra előkerült, azt írták róla, hogy érdemeinek köszönhetően 1944-ben mentesítették.⁹⁹

1945-ben testvéreivel együtt a Wesselényi utca 65-ben lakott,¹⁰⁰ 1948-ban azonban már Hernád utca 33. volt a lakcíme, a foglalkozása kereskedősegéd.¹⁰¹ Valószínűleg már ekkor is, de 1955-ben biztosan Budapesti Nagyáruházban, más néven a Corvin Áruházban dolgozott.¹⁰² 1956-ban újra elvette Andorfer Margitot. A házassági anyakönyvben a feleség házasság előtti nevéként is Braun Béláné szerepel, tehát biztos, hogy ez már a második házasságuk volt.¹⁰³ Titkosszolgálati múltja miatt a kommunista rendszerben Horthysta ügynökként tartották

⁹³ A vádirat szerint Schlossertől 2–6 pengőért vette az üres nyomtatványokat, de 20 pengőért adta el őket. BFL VII.1.d B.III.826/1939

⁹⁴ Schlosser 1957. 85. p.

⁹⁵ *Népsport* 1955.10.17. 1. p.

⁹⁶ Schlosser 1957.

⁹⁷ BFL XV.20.1 (XXXIII.1.a) A1058 549. XII. kerületi halotti anyakönyvek, 1959. 197/982.

⁹⁸ ÁBTL I.I.3.1.6 P-2318 Braun Béla és Binét Miklós

⁹⁹ Kollár 2021. 14. p.; ÁBTL I.3.1.5 O-13447/1 Marton János

¹⁰⁰ BFL IV.1419.n 536.b VII. Wesselényi u. 65. I/14.

¹⁰¹ BFL VII.207.a 1535/1948

¹⁰² ÁBTL I.I.3.1.6 P-2318 Braun Béla és Binét Miklós

¹⁰³ BFL XV.20.1 (XXXIII.1.a) A2194 217. VII. kerületi házassági anyakönyvek, 1956. 208/620.

nyilván.¹⁰⁴ Nyugdíjasként az amerikai tulajdonú Carpathia Travelnél dolgozott. Itteni munkájából adódóan, de külföldön élő rokonai miatt is rendszeresen bejárt az amerikai követségre, illetve az állambiztonság által megfigyelt disszidensekkel tartott kapcsolatot, ezért több jelentésben is szerepel, ahol rendszerint volt II. világháborús ügynökként említették, de semmi egyebet nem tudtak felróni a számlájára.¹⁰⁵ Ettől függetlenül nem zárható ki, hogy a kommunista rendszerrel szembeni ellenszenv miatt ekkor is folytatott kémtevékenységet, de ezúttal az amerikai titkosszolgálat számára. 1974. június 30-án, 76 évesen, gyomorrákban hunyt el.¹⁰⁶

5. kép. Schlosser Imre sírja a Farkasréti temetőben. 8/2 (8/b) 1-218. 2025.
(A szerző felvétele)

Levéltári források

Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (ÁBTL)

I.3.1.5 Hálózati, operatív és vizsgálati dossziék. Operatív dossziék (O-dossziék)

I.3.1.6 Hálózati, operatív és vizsgálati dossziék. P-dossziék 1945-1988

I.4.1 Gyűjtemények. Állambiztonsági munkához készült háttéranyagok (A-anyag) 1945–1990

¹⁰⁴ ÁBTL I.4.1 A-1251 Névsor a VKF/2. Osztály és a hadtestek kémelhárító osztályának vezetőiről, beosztottjairól és ügynökeiről (A-L); ÁBTL I.4.1. A-854 Budapest területén élő volt horthysta VKF/2-es tisztek és beosztottak A-Z

¹⁰⁵ ÁBTL I.3.1.5 O-13462 Clifford H. Gross; ÁBTL I.3.1.5 O-15434 Grünfeld Jorge; ÁBTL I.3.1.5 O-13447/1-2; 4; 6 Marton János

¹⁰⁶ BFL XV.20.1 (XXXIII.1.a) A1551 12. VII. kerületi halotti anyakönyvek, 1974. 273/1365.

Budapest Főváros Levéltára (BFL)

IV.1402.b Budapest Székesfőváros Főpolgármesterének iratai. Általános iratok 1873–1945

IV.1407.b Budapest Székesfőváros Tanácsának iratai. Tanácsi Ügyosztályok Központi Irattára 1873–1930

IV.1409.c Budapest Székesfőváros Polgármesterének iratai, Polgármesteri Ügyosztályok Központi Irattára 1930–1950

IV.1419.n Budapest Székesfőváros Statisztikai Hivatalának iratai. Az 1945. évi budapesti népösszeírás felvételi és feldolgozási iratainak gyűjteménye 1945

IV.1420.m Budapest Székesfőváros tanácsi majd polgármesteri ügyosztályainak gyűjteményes iratai. Székesfővárosi tisztviselők és alkalmazottak nyilvántartásainak gyűjteménye 1873–1968

VII.1.d Budapesti Királyi Ítéltábla (1946- Budapesti Ítéltábla, 1949- Budapesti Felsőbíróság) iratai. Peres iratok 1891–1950

VII.5.c Budapesti Királyi Büntetőtörvényszék iratai. Büntető perek iratai 1896–1952

VII.18.d Budapesti Királyi Ügyészség (1946- Budapesti Államügyészség) iratai. Büntetőperek iratai 1907–1950

VII.101.d Budapesti Királyi Országos Gyűjtőfogház (1947-től Budapesti Országos Büntetőintézet, 1951-től Budapesti Országos Börtön) iratai. Rabtörzskönyvek 1896–1950

VII.101.e d Budapesti Királyi Országos Gyűjtőfogház (1947-től Budapesti Országos Büntetőintézet, 1951-től Budapesti Országos Börtön) iratai. Fogolytörzskönyvek 1896–1950

VII.102.a Budapesti Királyi Büntetőtörvényszéki Fogház iratai. Fogolytörzskönyvek 1895–1950

VII.207.a Haller Károly közjegyző iratai. Okiratok 1926–1950

XV.20.1 (XXXIII.1.a) Állami anyakönyvek mikrofilmjei 1895–1980

XV.20.2 Egyházi anyakönyvek mikrofilmjei 1687–1895

Fradi Múzeum (FM)

2014.203 Schlosser Imre szerződése

Magyar Nemzeti Levéltár Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Levéltára (MNL BAZML)

XXXIII.1.a.183.a Külön intézkedéssel levéltárba utalt iratok. Abaúj, Borsod, Gömör, Kishont, Torna (vár)megye és Miskolc város anyakönyvi kerületei állami anyakönyvi másodpéldányainak gyűjteménye. Putnok, Születési anyakönyvek 1895–1980

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (MNL OL)

K.579 Polgári kori kormányhatósági levéltárak. Igazságügyminisztériumi levéltár. Általános iratok 1867–1944

K.612.a Polgári kori kormányhatósági levéltárak. Sajtó levéltár. Magyar Országos Tudósító Rt. 1924–1944

Magyar Nemzeti Levéltár Pest Vármegyei Levéltára (MNL PML)

VII.101.b Váci Kir. Országos Fegyintézet iratai. Rabokra vonatkozó értesítőjegyzékek és törzskönyvek 1884–1946

Nyomtatott források

8 órai újság 24. évf. 58. sz. 1938. március 12.

Amerikai Magyar Népszava 39. évf. 88. sz. 1938. március 29.

Az Est 29. évf. 58. sz. 1938. március 12

Bácsmegyei Napló 40 évf. 72. sz. 1938. március 13.

Darnay L. 1941.

A Szent István Kereskedelmi Középiskola (II-IV. évf. Felsőkereskedelmi Fiúiskola) évkönyve az 1940–41. iskolai évről az intézet fennállásának 54. évében. Közzétette: Darnay László. Budapest 1941.

Esti Kurír 16. évf. 59. sz. 1938. március 13.

Friss Újság 43. évf. 58.sz. 1938. március 12.

Képes Sport 2. évf. 23. sz. 1940. június 4.

Képes Sport 2. évf. 52. sz. 1940. december 21.

Magyarország 29. évf. 16. sz. 1922. január 20.

Napló 40. évf. 74. sz. 1938. március 15.

Nemzeti Sport 17. évfolyam 229. sz. 1925. november 26.

Nemzeti Sport 32. évf. 165. sz. 1940. augusztus 23.

Népsport 1. évf. 80. sz. 1945. szeptember 16.

Népsport 11. évf. 205. sz. 1955. október 17.

Reggeli Újság 10. évf. 11. sz. 1938. március 14.

Rácz (szerk.) 2020.

Tóth Potya István edzésnaplói (1925–1930) – *A Ferencvárosi Torna Club az 1920-as években*. Szerk. Rácz Attila. Budapest, 2020.

Schlosser I. 1934.

Schlosser Imre: *Schlosser Imre és a magyar futball 35 esztendeje. A 75-szörös játékos visszaemlékezései*. Budapest 1934.

Schlosser I. 1957.

Schlosser Imre: *Fél évszázad a futballpályán, 1906–1956*. Sajtó alá rendezte: Szűcs László. Budapest 1957.

Sebes G. 1981.

Sebes Gusztáv: *Örömök és csalódások. Egy sportvezető emlékei*. Budapest 1981.

Világosság 1. évf. 85. sz. 1945. október 12.

Online források

https://hdke.hu/wp-content/uploads/2021/10/Sportolaink_voltak.pdf (utolsó lekérdezés: 2025. 07. 16.)

<https://www.iffhs.com/posts/1019> (utolsó lekérdezés: 2025. 07. 16.)
<https://jeltelenul.hu/muray-lipot> (utolsó lekérdezés: 2025. 07. 16.)
https://www.magyarfutball.hu/hu/magyar_valogatott/szereplesi_toplista (utolsó lekérdezés: 2025. 07. 16.)
https://www.magyarfutball.hu/hu/szemelyek/adatlap/891/schlosser_imre (utolsó lekérdezés: 2025. 07. 16.)
https://www.magyarfutball.hu/hu/szemelyek/adatlap/891/schlosser_imre/merkozeselek (utolsó lekérdezés: 2025. 07. 16.)
<https://magyarvalogatott.hu/jatekosok/valogatottsagi-ranglista> (utolsó lekérdezés: 2025. 07. 16.)
<https://valogatott.mlsz.hu/ferfi-a-valogatott/jatekos/schlosser-imre/690> (utolsó lekérdezés: 2025. 07. 16.)

Felhasznált irodalom

- Andreides 2013. Andreides Gábor: *1938 – A párizsi ezüst, avagy a döntő, amelyben a tanítvány legyőzte a mesterét*. Budapest, 2013.
- Antal–Hoffer 1969. Antal Zoltán – Hoffer József: *Alberttől Zsákig*. Budapest, 1969.
- Dénes–Szegedi 2018. Dénes Tamás – Szegedi Péter: *Az 1938-as magyar VB-ezüst - ... és ami mögötte van*. Budapest, 2018.
- Hankiss 2016. Hankiss Ágnes: *„Hazájának, Nemzetének hű fiaként”. Mentességi kérelmek 1944-ből*. Budapest, 2016.
- Hollósi 2016. Hollósi Gábor: *Dr. Vitéz Ákosfalvi Szilágyi László belügyminiszteri tanácsos visszaemlékezése az 1944-es mentesítésekre*. Budapest, 2016.
- Kollár 2021. Kollár János Miklós: *Menekülés, határátlépés: Menekült történetek az 1530/1944. sz. miniszterelnöki rendelet következtében keletkezett mentességi kérelmek alapján*. (Clio Műhelytanulmányok 2021/2.)
- Lőrincz–Nagy 1997. Lőrincz József – Nagy Ferenc: *Börtönügy Magyarországon*. Budapest, 1997.
- Mitrovits 2022. Mitrovits Miklós: *Magyar labdarúgóedzők Lengyelországban 1921–1975*. Budapest, 2022.
- Pecsők 2021. Pecsők László: Hajós Alfréd az olimpián túl. *Budapesti Levéltári Mozaikok 2021/10*. (régi sorozat 37. szám)
DOI: [10.56045/BLM.2021.10](https://doi.org/10.56045/BLM.2021.10)

- Sarusi Kiss– Sarusi Kiss Béla – Szegedi Péter: "Zsidómentesen, újjászületve..."
Szegedi 2004. Őrségváltás a magyar labdarúgásban 1939–1944. In. *Múlt és Jövő*, 15. évf. 3. sz. (2004) 77–96. p.
- Szegedi 2003. Szegedi Péter: Az első cipőzsinórnál kezdődött... A hivatásos futball kialakulása Magyarországon. In.: *Korall*, 4. évf. 13. sz. (2003) 165–185. p.

Impresszum
Budapesti Levéltári Mozaikok

A kiadó neve: Budapest Főváros Levéltára
A kiadó székhelye: 1139 Budapest, Teve u. 3–5.
Felelős kiadó: Dr. Kenyeres István főigazgató

Főszerkesztő: Dr. Simon Katalin
Szerkesztőség: Fazekasné Dr. Toma Katalin, Dr. Fehér Csaba, Dr. Garami Erika, Dr. Ternovác Bálint, Dr. V. László Zsófia, Tóth Gergely (technika- és honlapfelelős)

A szerkesztőség elérhetősége: 1139 Budapest, Teve utca 3–5.; 1554 Budapest, Pf. 41.
e-mail: mozaikok@bparchiv.hu